

KURIKULUM I

2013/2014

Hana Sedláčková

I. DEFINICE KURIKULA

Obsah:

1. 1 Jak chápat pojem kurikulum.
 1. 2 Významy pojmu kurikulum (dle různých autorů).
 1. 3 Podoby, složky a roviny kurikula.
-

1.1 Jak chápat pojem kurikulum?

zahraniční pedagogice;

- ❖ Vznikl ve 20. letech min. stol. v USA, – zakladatelé teorie kurikula – F. Bobbit, 1918; W. Charters, 1923; v Evropě od 60. let 20. století;
- ❖ U nás do konce 80. let pojem téměř neznámý;
- ❖ Původ slova z latinského curre (běžet) a v podobě curriculum má původní význam – běh, oběh, závodiště, také závodní vozík.....;
- ❖ Curriculum vitae – životopis, běh života;
- ❖ V pedagogickém smyslu – „*pohyb, který doprovází vývoj dítěte*“ (Opravilová).

1.1 Jak chápat pojem kurikulum?

*„V pedagogickém smyslu chápeme kurikulum jako plánovanou, záměrně **vytyčovanou a nasměrovanou trasu**, při jejímž absolvování získává dítě postupně zkušenost, a to v závislosti na svých schopnostech a zájmu.“ (Opravilová)*

*🚩 **Směr a trasa** může mít buď:*

- tradiční podobu – nekompromisní příkaz směru jízdy se zákazem zastavení, povinně dodržovanou a nezpochybnitelnou trasu (normu)*
- nebo jde o doporučený, použitelný a osvědčený model, v němž jsou odbočky, zastavení i malé návraty dovoleny (současné kurikulum)*

1.2 Významy pojmu kurikulum

(DLE RŮZNÝCH AUTORŮ)

Až do 80. let minulého století byly uplatňovány dva významy tohoto pojmu:

- ❖ **Vzdělávací program, projekt, plán** – zahrnuje škálu od programu jednotlivého kurzu nebo vyučovacího předmětu až po komplexní program vzdělávací instituce, tj. plán všech aktivit školy (A. V. Kelly, 1977).
- ❖ **Průběh studia a jeho obsah** – charakteristika vzdělávací dráhy a obsah zkušenosti, kterou žák získává v době studia (D. K. Wheeler, 1974).

1.2 Významy pojmu kurikulum

Podle knihy A. Lewyho, 1991 jsou různé definice mnoha autorů, např.:

- ❖ Kurikulum je program a život školy.
- ❖ Kurikulum je plán obsahu vyučování.
- ❖ Kurikulum je plán učení.
- ❖ Kurikulum je veškerá zkušenost žáka získaná ve škole.
- ❖ Kurikulum zahrnuje učivo, vztahy učitele a žáků a prostředí.
- ❖ Kurikulum je plánovaná a řízená učební zkušenost.

1.2 Významy pojmu kurikulum

Pedagogický slovník (Průcha, 2001) rozlišuje 3 základní významy tohoto pojmu.

- ❖ Vzdělávací program, projekt, plán.
- ❖ Průběh studia a jeho obsah.
- ❖ Obsah veškeré zkušenosti, kterou žáci získávají ve škole a v činnostech ke škole se vztahujících, její plánování a hodnocení.
- ❖ V *Moderní pedagogice* (2002) uvádí tentýž autor že: „Vzdělávací program, kterému v anglické terminologii odpovídá nejspíše termín *national curriculum* (národní kurikulum) nebo *framework* (rámec kurikula, rámcové kurikulum).“

1.2 Významy pojmu kurikulum

- ❖ **Obecná charakteristika kurikula** (dle Walterové)
- ❖ PROČ (smysl, hodnoty, funkce a cíle vzdělávání)
- ❖ KOHO (které subjekty vzdělávání)
- ❖ V ČEM (co, s jakým obsahem)
- ❖ KDY (časový faktor, ve kterém věku, v jaké posloupnosti..)
- ❖ JAK (vzdělávací strategie, učební situace, interakce...)
- ❖ ZA JAKÝCH PODMÍNEK (v jakém vzdělávacím prostředí – legislativní rámec, spolupráce, vybavení...)
- ❖ S JAKÝMI EFEKTY (s jakými očekávanými výsledky – kritéria a nástroje hodnocení, způsoby sdělování výsledků..)

VZDĚLÁVAT?

1.2 Významy pojmu kurikulum

Z výzkumů kurikula vyplývá, že i přes nejednotnost ve vymezení tohoto pojmu, považujeme

kurikulum, za komplexní jev, který zahrnuje proces, prostředí i prostředky pro dosažení stanoveného cíle.

1.3 Podoby a roviny kurikula

Zobecněné roviny kurikula:

Např.

❖ Zamýšlené–plánované:

předeepsané (RVP)

doporučené

❖ Realizované ve školním prostředí: (ŠVP, TVP)

❖ Osvojené žáky: to, co se žáci skutečně naučí.

1.3 Podoby a roviny kurikula

Nejčastěji rozlišované podoby kurikula:

- ❖ **Doporučené:** dokument o základních koncepčních otázkách.
- ❖ **Předepsané:** oficiální, závazný dokument.
- ❖ **Realizované:** co skutečně učitel realizuje.
- ❖ **Podpůrné:** učebnice, časové dotace, zaměstnanci školy, vzdělávání učitelů, vybavení školy, které podporuje realizaci předepsaného kurikula.
- ❖ **Hodnocené:** převedené do podoby testů, zkoušek a dalších nástrojů měření.
- ❖ **Osvojené:** to co se žáci skutečně naučí.

1.3 Podoby a roviny kurikula

Další rozlišení kurikula:

- ❖ **Formální kurikulum**, které zahrnuje komplexní projekt cílů, obsahu, prostředků, organizace a realizace vzdělávání ve vzdělávacím procesu (ve výuce) a způsoby kontroly a hodnocení výsledků (výuky).
- ❖ **Neformální kurikulum**, které zahrnuje aktivity a zkušenosti vztahující se ke škole (podmínky; aktivity organizované školou, např. výlety, zájmové kroužky; úkoly a příprava žáků na vyučování).
- ❖ **Skryté kurikulum**, které postihuje další souvislosti života školy, které nejsou obvykle explicitně vyjádřeny v programech a jsou obtížně postižitelné: etos a klima školy, vzdělávací hodnoty, vztahy mezi učiteli a žáky, pravidla chování ve třídě, ve třídě, sociální struktura třídy.

1. 3 Složky kurikula

Vzdělávací program vymezuje tyto složky kurikula:

- ❖ Koncepce vzdělávání pro vzdělávací soustavu celé země nebo pro určitý druh školy;
- ❖ Cíle tohoto vzdělávání;
- ❖ Učivo, resp. témata učiva v jednotlivých integrovaných předmětech;
- ❖ Cílové standardy, formulované např. jako požadavky na to, co se mají žáci naučit v určitém ročníku nebo stupni školy, popř. přímo jako evaluační nástroje;
- ❖ Implementační plán, tj. seznam kroků, jimiž bude program uváděn do praxe. *(dle Průchy)*

Stupně kurikula

Současné kurikulární dokumenty

Dvoustupňový systém kurikulárních dokumentů

- ▶ **Státní úroveň (NPV; RVP)**
- ▶ **Školní úroveň (ŠVP; TVP)**
- ✓ **Národní program vzdělávání** formuluje požadavky na vzdělávání, které jsou platné v počátečním vzdělávání jako celku;
- ✓ **Rámcové vzdělávací programy** vymezují závazné rámce vzdělávání pro jeho jednotlivé etapy (pro předškolní, základní, a střední vzdělávání).
- ✓ **RVP** definují cíle vzdělávání

Děkuji za pozornost.

